

*Вікторія Миколаївна Тернавська,
провідний науковий співробітник
Науково-дослідного інституту правотворчості
та науково-правових експертиз
НАПрН України,
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID: 0000-0003-2102-619X*

ПРАВОВІ АКТИ В ТЕОРІЇ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

Постановка проблеми. Конституційно-правова політика держави продукує певну стратегію і тактику розвитку правового життя. Найбільш оптимальною формою прояву правового життя є правові акти, які одночасно виступають основними засобами реалізації конституційно-правової політики, оскільки саме в них матеріалізуються правові ідеї стратегічного характеру, що передбачають модернізацію правового життя суспільства. Однак у вітчизняній системі законодавства немає спеціалізованого закону, який визначав би поняття правового акта, систему правових актів, їх ієрархію, порядок прийняття тощо, оскільки Закон України «Про нормативно-правові акти» від 13 січня 2000 року № 1374-XIV було заветовано Президентом України, а проєкт Закону України «Про нормативно-правові акти» від 12 грудня 2012 року № 0922 не пройшов друге читання. Вирішенням цієї проблеми має стати прийняття Закону України «Про правотворчу діяльність».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія правових актів є наріжним питанням в юриспруденції. Українські правознавці, зокрема, С. Бобровник, О. Зайчук, А. Колодій, В. Косович, Л. Луць, Н. Нижник, І. Онищук, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, М. Теплюк, Ю. Шемшученко та ін. досліджували у своїх працях питання продукації якісних нормативно-правових актів та ефективності актів застосування права. Однак дане питання не полишає своєї актуальності, оскільки суттєві зміни в механізмі правового регулювання, зумовлені впливом правової глобалізації, спонукають до проведення ґрунтовних теоретичних досліджень.

Метою статті є визначення сутності поняття правового акта та проведення класифікації правових актів у аспекті інструментальної теорії конституційно-правової політики.

Основні результати дослідження. При аналізі правового акта як політико-правового феномена слід з'ясувати сутність терміна, визначити його зміст, політичне і юридичне значення як форми прояву політико-правового життя суспільства й основного засобу здійснення правової політики. Так, етимологія терміна «акт» визначається, по-перше, як окремий вияв якої-небудь діяльності або якогось процесу; дія, подія, вчинок, та, по-друге, як офіційний документ (указ, постанова тощо державного, суспільного значення), протокол, запис про який-небудь факт наявності або відсутності чогось [1, с. 158].

Виходячи із вищезазначеного, в юридичній літературі поняття «правовий акт» визначають як правомірну дію та як юридичний документ. Так, О. Котюк зазначає, що термін «правовий акт» у правознавстві має три значення: по-перше, це правило правомірної дії – юридичний факт; по-друге, результат правомірних дій як елемент правової системи (юридична норма, індивідуальний припис (акт), акт автономного регулювання); по-третє, юридичний документ [2, с. 38]. Отже, правові акти поділяють на акти-діяння та акти-документи. Такий підхід до розуміння правових актів дає змогу, на думку Л. Луць, охарактеризувати їх як цілісний комплекс, спрямований на досягнення відповідної мети, не абсолютизувати правотворчі, правозастосовні чи правоінтерпретаційні акти й акцентувати увагу на актах безпосередньої реалізації права, задля належної реалізації яких і створюються три попередні [3, с. 16]. Однак в аспекті інструментальної теорії конституційно-правової політики система правових актів являє собою об'єктивно зумовлену й узгоджену сукупність правових актів-документів різної юридичної сили, яка має вертикальний і горизонтальний вимір. Відповідно система правових актів конституційно-правової політики включає в себе доктринальні

правові акти (доктрини, програми, концепції тощо), політико-правові акти (послання, звернення, заяви тощо), нормативно-правові акти (закони та підзаконні нормативні акти), нормативні договори, правозастосовні акти, правоінтерпретаційні акти.

1. Доктринальні правові акти є специфічним і найбільш важливим інструментом конституційно-правової політики. Річ у тім, що доктринальні правові акти мають науково обґрунтований характер, їх дія спрямована на практичний результат, оскільки в них визначаються цілі та засоби їх досягнення. Доктринальні акти мають форму концепцій, програм, стратегій, доктрин, у яких відображається науковий, стратегічний і цільовий характер правової політики. Водночас концепції і доктрини можуть бути як доктринальними документами, так і доктринальними правовими актами. Доктринальний документ може набути юридичної сили за умови офіційного затвердження цього документа відповідним органом державної влади. С. Гусаров вважає, що правовою формою вираження правової політики мають бути програмні й концептуальні документи, затверджені вищими органами державної влади, насамперед Верховною Радою України, які офіційно визначатимуть подальший курс держави на її розвиток, закріплення її стратегії і тактики в досягненні поставленої мети [4, с. 14]. Так, Концепція судово-правової реформи в Україні 1992 року спершу була розроблена на теоретичному рівні як доктринальний документ, але пізніше була затверджена постановою Верховної Ради України від 28 квітня 1992 року № 2296-XII [5] та набула статусу доктринального правового акта. На основі даної Концепції було розроблено й прийнято цілу низку нормативно-правових актів, у тому числі законів, що визначили основи судоустрою і судочинства в Україні.

Доктринальні акти слід відносити до правових актів, оскільки в теорії права система норм включає в себе не лише норми-правила, а й норми-принципи, норми-цілі, норми-дефініції. Крім того, прийнятий доктринальний акт зобов'язує органи державної влади та органи місцевого самоврядування видати низку нормативно-правових актів, які міститимуть уже конкретно-регулятивні норми, забезпечуючи тим самим валідність доктринальних норм. Однак Н. Харченко справедливо зауважує, що, незважаючи на стратегічний та цільовий характер правової політики, донині нормативно невизначеними є порядок ухвалення, юридична сила, співвідношення, класифікація, а також відмінність одного стратегічного акта від іншого [6, с. 48]. Вважаємо, що ієрархічна система доктринальних правових актів має бути такою: концепція, доктрина, стратегія, програма, план, які в сукупності мають чітко визначати перспективи подальшого розвитку суспільства і держави та забезпечувати повноту і збалансованість правового інструментарію, здатного забезпечити виконання завдань правової політики [7, с. 247].

2. Політико-правові акти, як і доктринальні правові акти, визначають вектори розвитку національного конституційного законодавства та зумовлюють зміст нормативно-правових актів і нормативно-правових договорів. Правознавці наголошують, що переважна більшість норм права в цілому та конституційного права зокрема виражають політичні вимоги і мають моральний зміст [8, с. 310]. Першорядна роль серед політико-правових актів належить Декларації про державний суверенітет та Акту проголошення незалежності, хоча в проєкті Закону України «Про правотворчу діяльність» від 25 червня 2021 року № 5707 ці акти зараховують до системи нормативно-правових актів України [9]. Висловлюємо свою солідарність з позицією О. Ющика, який вважає, що загальна характеристика системи джерел конституційного права була б неповною без згадки про такі особливі акти з практики державних установ, як конституційні договори та універсали [10, с. 98].

Актуальним залишається питання визначення природи таких актів парламенту, як постанови, резолюції, декларації, звернення, заяви. На думку А. Селіванова, незалежно від того, що дія актів Верховної Ради України має різний обсяг застосування їх юридичної сили, ці акти завжди є правовими, оскільки вказують на правові зв'язки між органом влади та іншими учасниками правовідносин, але дуже важливим є закріпити на рівні спеціального закону статус кожного акта, який приймається парламентом [11, с. 5–6].

3. Нормативно-правові акти є основними правовими засобами формування правової політики держави, оскільки вони містять правові норми, що мають загальнообов'язковий характер, певну юридичну силу, а їх виконання забезпечується системою державних гарантій, у тому числі засобами державного примусу. В юридичній літературі існують різні визначення поняття нормативно-правового акта, оскільки правознавці роблять акцент на тих чи інших його ознаках, а це, своєю

чергою, ускладнює вирішення питання, які ж правові акти слід віднести до нормативно-правових актів. Вважаємо, що це поняття має бути визначено на законодавчому рівні. Належне вирішення цієї проблеми, як слушно зауважує В. Косович, дасть змогу визначити, які правові акти мають бути обов'язково внесені до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, оскільки, наприклад, Конституційний Суд України не належить до органів нормотворчості, а тому невизначеною залишається правова природа актів Конституційного Суду України [12, с. 24–25, 27].

4. Нормативно-правовий договір є новим, дещо нетрадиційним правовим інструментом регулювання суспільних відносин у сфері публічного права. Однак нормативно-правовий договір поступово набуває все більшого значення в умовах децентралізації правового регулювання, що значно сприяє розвитку громадянського суспільства, оскільки на відміну від нормативно-правового акта він ґрунтується на вільному волевиявленні суб'єктів права, врахуванні інтересів всіх учасників договірних відносин. Л. Богачова пояснює перспективність нормативно-правового договору його диспозитивним характером, оскільки в умовах євроінтеграційного курсу України він більше сприятиме прискоренню наближення національного законодавства до норм і стандартів права ЄС, що відповідає поставленим Угодою про асоціацію цілям [13, с. 13]. Такої ж думки дотримується й А. Крусян, вважаючи, що в сучасних умовах здійснення в Україні конституційної реформи зростає юридична значущість публічного договору в конституційно-правовому механізмі. Однак оскільки в конституційному законодавстві відсутня дефініція конституційно-публічного договору як угоди між суб'єктами конституційних відносин, необхідно не лише на доктринальному, а й на нормативному рівнях визначити правову природу і техніко-юридичні особливості публічних договорів у конституційній сфері [14, с. 226–227]. Крім того, механізм нормативно-договірного регулювання децентралізації публічної влади потребує свого удосконалення шляхом запозичення елементів договірної роботи, властивої для приватного права. Таке запозичення не є порушенням засад публічно-правових відносин.

5. Правозастосовні (індивідуально-владні) акти вважаються важливими засобами забезпечення реальності та дієвості реалізації норм права. С. Бобровник аргументовано зазначає, що правозастосовні акти-документи є невід'ємним елементом системи законодавства, оскільки джерелом змісту акта правозастосування є воля, яка закріплена в застосованій юридичній нормі, і воля, проявлена компетентним державним органом або посадовою особою реалізації права [15, с. 37, 41]. Як слушно зауважує О. Гринь, ефективність правозастосовних актів характеризується співвідношенням між результатами індивідуального регулювання та метою норми права, за якого в акті застосування норм права в межах закону використані відповідні можливості для власного розсуду суб'єкта застосування норм права, ліквідовані прогалини в законі та усунені інші недоліки [16, с. 71]. Незважаючи на свій індивідуально-персоніфікований характер, правозастосовні акти відіграють важливу роль у механізмі реалізації конституційно-правової політики, оскільки саме вони є індикаторами якості правової політики.

6. Правоінтерпретаційні акти не можна віднести ani до нормативно-правових, ani до правозастосовних актів, оскільки вони не викликають конкретних правовідносин та не містять нових правових норм, але вони, як наголошував П. Недбайло, цілком можуть бути віднесені до юридичних засобів правильного й ефективного застосування правових норм внаслідок роз'яснення діючих правових норм, що має важливе значення для їх застосування [17, с. 488]. Річ у тім, що норма права має загальний і абстрактний характер, що дає змогу охопити регулюванням велику кількість конкретних ситуацій, але які завжди різняться своєю індивідуальністю, своїм персоніфікованим характером. На думку А. Зарисського, застосування закону є процесом спроби зіставити факти з правовими нормами, що викликає необхідність юридичного тлумачення [18].

Серед усіх видів тлумачення саме нормативне делеговане та доктринальне тлумачення відіграють, на нашу думку, провідну роль у процесі реалізації конституційно-правової політики, оскільки сприяють не лише адекватному втіленню її положень в життя, а й формуванню відповідної правоінтерпретаційної політики [19, с. 325]. Так, доктринальне тлумачення правових актів, репрезентоване у працях видатних вчених-правознавців, одержавши загальне визнання, набуває форми правової доктрини. І хоча доктринальне тлумачення норм права не має юридичної сили, тим не менш найбільш авторитетні тлумачення часто лягають в основу правоінтерпретаційних актів офіційного тлумачення. Зокрема, результати правоінтерпретаційної діяльності Конституційного Суду

України об'єктивуються у формі правоінтерпретаційних актів, що мають обов'язкове юридичне значення для адресатів. Правові акти Конституційного Суду України мають науково обґрунтований характер, оскільки спираються на правову доктрину. Правильно підмічає О. Кадикало, що Конституційний Суд України у процесі інтерпретації не тільки пізнає позитивне право, а й результат його інтерпретації безпосередньо впливає на юридичну політику держави [20, с. 16], а саме конституційно-правову політику.

Висновки. Отже, питання належного визначення системи правових актів на законодавчому рівні, встановлення повноцінних структурно-функціональних зв'язків між ними в умовах інтенсивного розвитку національної правової системи під впливом правової глобалізації має значне теоретичне і практичне значення для якості конституційно-правової політики держави. Система правових актів як засобів формування і реалізації конституційно-правової політики охоплює доктринальні, політико-правові, нормативно-правові, правозастосовні, правоінтерпретаційні акти та нормативно-правові договори. Системність проявляється у взаємозумовленості правових актів-документів. Зокрема, наявність стратегічно важливого доктринального акта зумовлює прийняття базового нормативно-правового акта, якість якого впливає на якість правозастосовних та нормативно-договірних актів. З іншого боку, помилки, допущені у правозастосовних, правоінтерпретаційних і нормативно-договірних актах, можуть паралізувати дію власне нормативних актів. Чітке розуміння поняття і ролі кожного з цих видів правових актів у системі засобів конституційно-правової політики, як і в механізмі правового регулювання в цілому, дає змогу правильно вирішувати питання державного будівництва. Тому очевидною є нагальність прийняття Закону України «Про правотворчу діяльність», де буде визначено поняття правового акта та систему правових актів.

Список використаних джерел

1. Словник української мови: у 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд; голов. наук. ред. В. М. Русанівський. Т. 1: А-Б / уклад.: Л. Л. Шевченко та ін. Київ: Наукова думка, 2010. 912 с.
2. Котюк В. О. Теорія права: Курс лекцій: навч. посібник для юрид. фак. вузів. Київ: Вентурі, 1996. 208 с.
3. Луць Л. А. Теорія правових актів: вимога часу. *Право і суспільство*. 2018. № 5. С. 14–21.
4. Гусаров С. Конституція і проблеми правової політики. *Віче*. 2011. № 21. С. 12–14.
5. Про Концепцію судово-правової реформи в Україні: постанова Верховної Ради України від 28.04.1992 р. № 2296-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 426.
6. Харченко Н. П. Стратегічні правові акти України: плюралізм наукових підходів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Випуск 4 (29). Том 1. С. 48–51.
7. Тернавська В. М. Доктринальні документи та доктринальні правові акти: теоретико-методологічний аналіз змісту та співвідношення понять. *Альманах права*. 2020. Випуск 11. С. 245–250.
8. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, прав. конструкції та наук. концепції): навч. посіб. / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 400 с.
9. Про правотворчу діяльність: проект Закону від 25.06.2021 р. № 5707. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72355
10. Ющик О. І. Поняття і систематика джерел конституційного права України. Джерела конституційного права / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк, О. І. Ющик, В. М. Шаповал [та ін.]. Київ: Наукова думка, 2010. 711 с.
11. Селіванов А. Політика і право в рішеннях Верховної Ради України та конституційна відповідальність посадових осіб. *Право України*. 2005. № 3. С. 4–8.
12. Косович В. М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. 568 с.
13. Богачова Л. Л. Нормативно-правовий договір як джерело національного та європейського права. *Право і суспільство*. 2015. № 6-2. С. 8–13.
14. Крусян А. Р. Конституційні основи побудови громадянського суспільства. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації: монографія: у 2 т. / за заг. ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка та акад. НАПрН України О. В. Скрипнюка. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2018. Т. 1. 676 с.
15. Бобровник С. В. Правозастосовні акти: природа, сутність та місце в системі законодавства. *Правова держава*. Київ, 2019. Вип. 30. С. 35–43.
16. Гринь О. Д. До питання про ефективність правозастосовних актів. *Митна справа*. Одеса, 2015. № 2 (2.2). С. 64–71.

17. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм. Москва: Юридическая литература, 1960.
18. Archie Zariski. Legal Literacy: An Introduction to Legal Studies. Athabasca University Press. 2014. 220 p.
19. Тернавська В. М. Інтерпретація права як форма реалізації конституційно-правової політики. *Альманах права*. 2021. Випуск 12. С. 323–328.
20. Кадикало О. І. Офіційне тлумачення норм конституції і законів конституційними судами (на прикладі України та країн СНД): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2010. 20 с.

References

1. Slovník ukrajinštiny: u 20 t. / NAN Ukrainy, Ukr. mov.-inform. fond; holov. nauk. red. V. M. Rusanivskiy. T. 1: A-B / uklad.: L. L. Shevchenko ta in. Kyiv: Naukova dumka, 2010. 912 s.
2. Kotiuk V. O. Teoriia prava: Kurs lektsiy. Navch. posibnyk dlia yuryd. fak. vuziv. Kyiv: Venturi, 1996. 208 s.
3. Luts L. A. Teoriia pravovykh aktiv: vymoha chasu. *Pravo i suspilstvo*. 2018. № 5. S. 14–21.
4. Husarov S. Konstytutsiia i problemy pravovoi polityky. *Viche*. 2011. № 21. S. 12–14.
5. Pro Kontsepsiuu sudovo-pravovoi reformy v Ukraini: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 28.04.1992 r. № 2296-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. № 30.
6. Kharchenko N. P. Stratehichni pravovi akty Ukrainy: pliuralizm naukovykh pidkhodiv. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. 2019. Vypusk 4 (29). Tom 1. S. 48–51.
7. Ternavska V. M. Doktrynalni dokumenty ta doktrynalni pravovi akty: teoretyko-metodolohichni analiz zmistu ta spivvidnoshennia poniat. *Almanakh prava*. 2020. Vypusk 11. S. 245–250.
8. Zahalna teoriia derzhavy i prava: (osnovni poniattia, katehoriy, prav. konstruktii ta nauk. kontseptsii): navch. posib. / Za red. O. V. Zaichuka, N. M. Onishchenko. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. 400 s.
9. Pro pravotvorchu diialnist: proekt Zakonu vid 25.06.2021 r. № 5707. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72355
10. Yushchuk O. I. Poniattia i systematyka dzhherel konstytutsiinoho prava Ukrainy. Dzhherela konstytutsiinoho prava / Yu. S. Shemshuchenko, N. M. Parkhomenko, O. V. Skrypniuk, O. I. Yushchuk, V. M. Shapoval [ta in.]. Kyiv: Naukova dumka, 2010. 711 s.
11. Selivanov A. Polityka i pravo v rishenniakh Verkhovnoi Rady Ukrainy ta konstytutsiina vidpovidalnist posadovykh osib. *Pravo Ukrainy*. 2005. № 3. S. 4–8.
12. Kosovych V. M. Udoshkonalennia normatyvno-pravovykh aktiv Ukrainy: tekhniko-tekhnolohichni aspekty: monohrafiia. Lviv: Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, 2015. 568 s.
13. Bohachova L. L. Normatyvno-pravovyi dohovir yak dzhherelo natsionalnoho ta yevropeiskoho prava. *Pravo i suspilstvo*. 2015. № 6-2. S. 8–13.
14. Krusian A. R. Konstytutsiini osnovy pobudovy hromadianskoho suspilstva. Hromadianske suspilstvo v Ukraini: suchasnyi stan, vyklyky, stratehiia modernizatsii: monohrafiia: U 2t. / za zah. red. akad. NAN Ukrainy Yu. S. Shemshuchenka ta akad. NAprN Ukrainy O. V. Skrypniuka. Kyiv: Vyd-vo «Iurydychna dumka», 2018. T. 1. 676 s.
15. Bobrovnyk S. V. Pravozastosovni akty: pryroda, sutnist ta mistse v systemi zakonodavstva. *Pravova derzhava*. Kyiv, 2019. Vyp. 30. S. 35–43.
16. Hryn O. D. Do pytannia pro efektyvnist pravozastosovnykh aktiv. *Mytna sprava*. Odesa, 2015. № 2 (2.2). S. 64–71.
17. Nedbailo P. E. Prymenenye sovetskykh pravovykh norm. Moskva: Yurydycheskaia lyteratura, 1960.
18. Archie Zariski. Legal Literacy: An Introduction to Legal Studies. Athabasca University Press. 2014. 220 p.
19. Ternavska V. M. Interpretatsiia prava yak forma realizatsii konstytutsiino-pravovoi polityky. *Almanakh prava*. 2021. Vypusk 12. S. 323–328.
20. Kadykalo O. I. Ofitsiine tлумachennia norm konstytutsii i zakoniv konstytutsiinymy sudamy (na prykladi Ukrainy ta krain SND): avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.02. Kyiv, 2010. 20 s.

Тернавська В. М. Правові акти в теорії конституційно-правової політики

Якість правового життя цілком можна вважати головним критерієм ефективності правової політики. Основною формою прояву правового життя є правові акти. Сьогодні теорія правових актів в усіх її аспектах не втрачає свого теоретичного і практичного значення. В аспекті інструментальної теорії конституційно-правової політики вивчаються правові акти-документи, що є засобами формування і реалізації конституційно-правової політики.

У статті проаналізовані основні положення теорії правових актів: поняття та природа правових актів, їх співвідношення із суміжними поняттями; поняття системи правових актів, взаємодія в межах цілісного комплексу доктринальних, політико-правових, нормативно-правових, правозастосовних, правоінтерпретаційних актів; теоретична та практична значущість проблематики. Робиться висновок про необхідність

системного підходу до вивчення природи правових актів як правових засобів формування та реалізації конституційно-правової політики як стратегічного напрямку правової політики держави, а також важливість нормативного визначення поняття та системи правових актів у спеціальному законі.

Ключові слова: конституційно-правова політика, правові засоби, правовий акт, система правових актів.

Ternavska V. M. Legal acts in the theory of constitutional and legal policy

The quality of legal life can be considered as the main criterion for the effectiveness of legal policy. Legal acts are the main form of manifestation of legal life. Today, the theory of legal acts in all its aspects does not lose its theoretical and practical significance. There studied legal acts-documents in the aspect of instrumental theory of constitutional and legal policy, which are the means of forming and implementing the constitutional and legal policy.

The main provisions of the theory of legal acts are analyzed in the article: the notion and nature of legal acts, their ratio with closely-related concepts; the notion of legal acts' system, interaction within the integral complex of doctrinal legal, political-legal, normative legal, law-enforcing, legal-interpretative acts; theoretical and practical significance of the problem. Thus, normative legal acts are the main legal means of forming the legal policy of the state, since they contain legal norms that have a general effect nature, a certain legal force and their implementation is ensured by a system of state guarantees, including means of state coercion. At the same time, the doctrinal legal acts (concepts, strategies, doctrines) and political-legal acts (resolutions, declarations, appeals, statements) are exactly the most important means for the forming the constitutional and legal policy, because the formers are scientifically grounded and encourage the adoption of normative legal acts, and others determine the vectors of development of national constitutional legislation and stipulate the content of normative legal acts and normative legal agreements. The normative legal agreement is a new, somewhat unconventional legal instrument for regulating social relations in the sphere of public law in Ukraine, but which is gradually gaining more importance in the conditions of decentralization of legal regulation that significantly contributes to the development of civil society. Law-enforcement acts, despite their individual and personalized nature, play an important role in the mechanism of implementation of constitutional and legal policy because they are indicators of the quality of legal policy. Legal interpretative acts as a result of normative delegated and doctrinal interpretation play a leading role in the process of implementing the constitutional and legal policy, because they contribute not only to the adequate embodiment of its provisions in life, but also to the formation of the appropriate legal interpretative policy.

It is concluded that there needed a systematic approach to the study of the nature of legal acts as legal means of forming and implementing the constitutional and legal policy as a strategic direction of the state's legal policy, as well as the normative definition of the concept and system of legal acts in a special law.

Key words: constitutional and legal policy, legal means, legal act, system of legal acts.

DOI: 10.33663/2524-017X-2023-14-377-382